

Makale Geliş Tarihi:16.09.2018 Yayın Kabul Tarihi: 15.11.2018

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN KLASİK TÜRK EDEBİYATI DERSLERİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Mehmet Celal VARIŞOĞLU*

Öz

Bu alışma, üniversitelerin Türk Dili ve Edebiyatı bölümlerinde lisans düzeyinde okuyan öğrencilerin Klasik Türk Edebiyatı derslerine bakışlarını ortaya koymayı amaçlamaktadır. Çalışmada nitel araştırma desenlerinden biri olan olgubilim deseni kullanılmıştır. Çalışmanın verileri Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde, farklı sınıflarda öğrenim gören ve yaşları 19 ila 26 arasında değişen 184 öğrenciden (123 kız, 61 erkek) toplanmıştır. Kolay ulaşılabilir örnekleme tekniğiyle seçilen öğrenciler, araştırmaya gönüllü olarak destek vermişlerdir. Veriler araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formuyla toplanmıştır. Formda katılımcılara Klasik Türk Edebiyatıyla ilgili çeşitli sorular sorulmuş; katılımcıların verdikleri cevaplar içerik analizi tekniğiyle çözümlenmiştir. Araştırmanın sonunda öğrencilerin genel olarak Klasik Türk Edebiyatı derslerinde işlenen konuları beğendiği, bu derslerdeki hislerinin %72.4 oranında olumlu olduğu, Bologna süreci dolayısıyla ders saatlerinin azaltılmasının olumsuz etkilerinin olduğu, öğrencilerin aruz, edebî sanatlar, metin şerhi konularında zorlandıkları, sınıf seviyesi arttıkça Klasik Türk Edebiyatı dersleri ile ilgili kaygı düzeylerinin azaldığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Türk Dili ve Edebiyatı, Klasik Türk Edebiyatı.

THE OPINIONS of THE STUDENTS WHO STUDYING at THE DEPARTMENT of TURKISH LANGUAGE and LITERATURE about OTTOMAN POETRY LESSONS

Abstract

In this study, it is aimed to reveal the views of the students who have been studying at the departments of Turkish Language and Literature about Ottoman poetry courses. Phenomenological pattern, which is one of the qualitative research designs, was used in the study. The data were collected from 184 students (female= 123, male= 61, , aged between 19 and 26) studying in different classrooms at Tokat Gaziosmanpaşa University, Faculty of Science and Arts, Department of Turkish Language and Literature. The participants, who were selected convenience sampling technique, voluntarily supported the research. The data were collected by a semi-structured interview form prepared by the researcher. The participants were asked questions about Ottoman Poetry. The participants' answers were analysed with content analysis technique. At the end of the research, it was found that students generally liked subjects in Ottoman poetry courses and 72.4% of their feelings in these courses were positive. In addition, it was concluded that reducing the course hours due to Bologna process had negative effects on these courses. The

* Dr. Öğretim Üyesi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, e-ileti: varisoglu@gmail.com. ORCID: 0000-0002-7603-1343.

other results obtained in the study are as follows: Students have difficulty in aruz, literary arts and text commentary. As the class level increases, the level of anxiety about the lessons of Ottoman poetry decreases.

Key Words: Turkish language and literature, Ottoman poetry.

1. Giriş

Ortalama 600 yıllık bir dönemin ürünü olan Klasik Türk Edebiyatı, Türkiye'deki üniversitelerin Edebiyat, Eğitim, Fen-Edebiyat, İnsani Bilimler, Beşerî ve Sosyal Bilimler Fakültelerinde Türk Dili ve Edebiyatı, Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği, Türkçe Öğretmenliği, Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümlerinde; yurtdışındaki üniversitelerin Türkoloji, Orta-Doğu ve Asya Çalışmaları, Doğu Dilleri ve Edebiyatları, Oryantal Çalışmalar Merkezi gibi bölüm, enstitü ya da merkezlerinde, lisans ya da lisansüstü düzeylerde okutulmaktadır. Zaman zaman Divan Edebiyatı olarak da adlandırılan bu dersler, ilgili bölüm, enstitü ya da merkezlerde Eski Türk Edebiyatı, Klasik Türk Edebiyatı, Osmanlı Edebiyatı gibi başlıklar altında okutulur.

Belki adında "eski" ibaresini taşıması, belki görkemini eskide bırakması ya da değişen dünya, yaşam ve düşünce sistemleri, Klasik Türk Edebiyatına bakışı da etkilemiş; imaj ve hayal sistemi, muhtevası anlaşılardan yapılan yorumlar, öğrencilerin 600 yüzyıllık bu edebiyata genellikle ürkererek yaklaşmasına yol açmıştır. Kimi zaman sadece terimler, aruz, şekil bilgileri ve metin okuma yoluyla yapılan öğretim teknikleri de bu tedirginliği artırma gelmiştir. Öğrencinin geçmişe ait bilgisi azsa, ilgisi yoksa sadece öğretmen merkezli öğretim yöntemleri bu edebiyatın eksik ya da yanlış bilinmesini önleyememiştir.

Kuruluşu aruz ile kaleme alınan eserlere, bir bakıma Kutadgu Bilig'in yazılış tarihine dek götürülebilecek bu edebiyatın tüm şekil, imaj ve hayal sistemleriyle kurulması ve gelişimi, klasik hâle gelmesi Osmanlı Devleti dönemine denk gelecektir. Dinî-ahlaki eserlerin yoğunlukta olduğu, aruz vezninin şiire tatbiki ile ilgili problemlerin yoğun görüldüğü başlangıç dönemlerinden sonra, dindışı şiirlerin de artmaya başlamasıyla bu edebiyat nazım şekilleri açısından zenginleşmiştir. Aruzla ilgili problemler 15. yüzyıldan itibaren daha da azalmış; bu yüzyılda gazelde Necati, kasidede Ahmed Paşa, mesnevîde Şeyhi, Süleyman Çelebi, Hamdullah Hamdi gibi isimler varlık göstermiştir. Klasik Türk Edebiyatı gelişimini Osmanlı Devletinin siyasi sınırları içinde olduğu gibi dışında da sürdürmüştür; 15. yüzyılın sonlarında Çağatay sahasında sadece o yüzyıl edebiyatının değil, bütün Türk edebiyatı tarihinin en önemli isimlerinden Ali Şir Nevayî'yi yetiştirmiştir.

16. yüzyıl, bu edebiyatın tüm unsurlarıyla klasikleştiği bir yüzyıl olmuş; Zati, Baki, Nev'î, Yahya Bey, Hayali, Fuzuli gibi isimler sadece bu yüzyıla değil, bütün Türk edebiyatına damga vurmuşlardır. 17. yüzyılda yine zirveyi yaşayan Klasik Türk Edebiyatı, hemen her nazım şeklinde üstatlar doğurmuştur. 18. yüzyıl şairi Nedim'in

Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Öğrencilerinin Klasik Türk Edebiyatı Derslerine İlişkin Görüşleri

şu beyitleri (Macit, 1997: 72) kendinden önceki Anadolu sahası Klasik Türk Edebiyatını bir bakıma özetler:

Nef'î vâdî-i kasâ'idde sühan-perdâzdir

Olamaz ammâ gazelde Bâkî vü Yahyâ gibi

Mesnevî semtinde geçmiştir 'Atâyî cümlesin

Hâletî evc-i rübâ'ide uçar verkâ gibi

Yukarıdaki kıtada geçen isimlerden sadece Bâkî 16. yüzyıl şairidir. Şiirde adı geçen Nef'î, Şeyhülislâm Yahya, Atâyî, Hâleti gibi şairlerin dışında, 17. Yüzyıl, Klasik Türk Edebiyatına yüzlerce şair kazandırmıştır. O kadar ki, bu şairlerden bazıları belli bir tarzın temsilcisi de olmuşlardır: Sebki Hindî şairi Nâilî ve hikemî tarzın temsilcisi Nâbî gibi.

18. yüzyılda zirvedeki son yüzyılını yaşayan bu edebiyat, Koca Ragıp Paşa, Sümbülzade Vehbi, Nedim, Şeyh Galib gibi isimleri yetiştirmiştir. 19. yüzyılda Hersekli Arif Hikmet Bey, Leskofçalı Galib Bey, Ziya Paşa, Namık Kemal gibi isimlerin yer aldığı ve Tanpınar tarafından eski şiirin son seçkin zümresi (pleiad, yıldız kümesi) olarak ifade edilen (Tanpınar, 2001: 261) Encümen-i Şuarâ ile canlandırılmaya çalışılsa da, Klasik Türk Edebiyatı önemini yitirmiştir.

Çoğu öğrencinin terim olarak bildiği gazel, kaside, aruz gibi sözcükler ya da kimi edebî sanat adları dışında, Klasik Türk Edebiyatı derslerinde şekil, tür ve akım olarak öğretilen onlarca konu bulunmaktadır. Kendine özgü bir hayal ve imaj sistemi bulunan, farklı kaynaklardan beslenen bu edebiyatı anlamak özellikle lisans öğrencileri için önemli bir problem olmuştur. Aruz ve nazım şekilleri gibi şekille ilgili unsurlar dışında, tematik konular, edebî sanatlar, mitolojik unsurlar, halk inanç, âdet ve görenekleri, bu edebiyatın kendine has mecaz sistemi, Arap ve Fars edebiyatlarından alınmış kimi unsurlar, bu edebiyatın öğretilmesini daha teknik hâle getirmiş; öğrenciler açısından ise bu edebiyatı anlamak için çaba dışında geniş bir okuma ve araştırmayı zorunlu kılmıştır. Bu zorunluluk, özellikle Klasik Türk Edebiyatı derslerinin öğretmen merkezli değil; aksine, öğretim elemanı ve öğrencinin karşılıklı etkileşimine dayalı işlenmesini gerektirir. Öğretim elemanının konuya hâkimiyeti ve bilgisi yanında rehberliği ve öğrencilerin motivasyonunu artırıcı uygulamaları da önemlidir.

Klasik Türk Edebiyatı dendiğinde ilk akla gelenlerden biri de kuşkusuz aruz veznidir. Öğrencilerin daha ilk sınıfta bu edebiyatın tematik yanıyla değil de aruz gibi şekli hususiyetleri ile tanışması irdelenmesi gereken önemli bir durumdur. Bu edebiyata dair ilk intibas, öğrencinin öğrenme sürecini olumlu ya da olumsuz olarak etkiler. Bu ve bunun gibi diğer hususlar, öğrencilerin genel anlamda Klasik Türk Edebiyatına bakışları, 4 yıllık öğrenim süreçlerinde sevdikleri / sevmedikleri, zorlandıkları / zorlanmadıkları konuların tespiti ve buradan hareketle getirmeye çalıştığımız çözüm önerileri bu çalışmanın temelini oluşturmaktadır.

Literatürde, Klasik Türk Edebiyatı öğretimi üzerine yapılmış olan bazı çalışmalar yer almaktadır. Bunlardan bazıları ders kitaplarındaki divan edebiyatı metinlerini konu alırken (Karabey ve Özcan, 2016; Bilkan, 2006), bazıları aruz vezninin öğretimine (Karadeniz, 2017), bazıları divan edebiyatı öğretiminde yaşanan sorunlara (Erol ve Demir, 2017; İsen Durmuş, 2010; İspirli ve Gülbahçe, 2009; Mengi, 2006), bazıları Klasik Türk Edebiyatı hakkındaki algı ve görüşlere (Kırkkılıç, Korucu ve Kurtlu, 2015; Elbir, 2015; Aksit ve Arslan, 2014), bazıları yaşam boyu eğitim açısından divan şiirinden yararlanmaya (İspir, 2017), bazıları da divan edebiyatının öğretimi için yeni modeller sunmaya (Kırkkılıç, Sevim ve Varışoğlu, 2011) yer vermiştir. Alana yönelik yapılan çalışmalar alandaki eksiklikleri ve ihtiyaçları belirlemeye yardımcı olması sebebiyle dikkate değerdir. Tüm bu çalışmalardan hareketle, Klasik Türk Edebiyatı derslerinin lisans yıllarında muhatabı olan öğrenciler tarafından nasıl algılandığının ve özellikle de bu derslere öğrencilerin hangi duygu ve düşüncelerle yaklaştığının tespit edilmesi bu araştırmanın önceliğini oluşturmuştur.

1.1. Araştırmanın Amacı ve Araştırma Soruları

Bu çalışmanın amacı, üniversitelerin Edebiyat, Fen-Edebiyat, İnsani Bilimler, Sosyal ve Beşerî Bilimler Fakültelerinde Türk Dili ve Edebiyatı lisans programlarında okutulmakta olan ve yaygın olarak Klasik Türk Edebiyatı adıyla bilinen derslerin yine bu bölümlerde okuyan öğrenciler tarafından nasıl görüldüğünü tespit etmektir. Bu amacın tespiti için bazı sorular çerçevesinde araştırma yapılmıştır. Araştırmanın soruları şunlardır:

- a. Öğrencilerin en çok beğendiği Klasik Türk Edebiyatı konuları/ etkinlikleri nelerdir?
- b. Öğrenciler Klasik Türk Edebiyatı derslerinde neler hissetmektedir?
- c. Klasik Türk Edebiyatı derslerinin işlenişi hakkında öğrencilerin görüşleri nelerdir?
- d. Klasik Türk Edebiyatı dersleri öğrencilere göre gerekli midir? Bu görüş ile cinsiyet, sınıf ve not ortalaması değişkenleri arasında anlamlı bir ilişkisi var mıdır?
- e. Klasik Türk Edebiyatı dersleri öğrencilere göre zor mudur? Bu görüş ile cinsiyet, sınıf ve not ortalaması değişkenleri arasında anlamlı bir ilişkisi var mıdır?
- f. Klasik Türk Edebiyatı dersleri öğrencilere göre korkulan bir ders midir? Bu görüş ile cinsiyet, sınıf ve not ortalaması değişkenleri arasında anlamlı bir ilişkisi var mıdır?

2. Yöntem

2.1. Araştırma Deseni

Bu çalışmada nitel araştırma desenlerinden biri olan olgu bilim deseni kullanılmıştır. Yaşantıları ve anlamları ortaya çıkarmaya yönelik olarak kullanılan olgu bilim araştırmalarında görüşme yoluyla ayrıntılı veriler elde edilebilir. Bundan dolayı,

Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Öğrencilerinin Klasik Türk Edebiyatı Derslerine İlişkin Görüşleri

bireyler kendilerinin dahi farkında olmadıkları ya da üzerinde çok da düşünmedikleri durumları, yaşantıları ve anlamları dışa vurabilirler. “Olgu bilim araştırmaları, nitel araştırmanın doğası gereği kesin ve genellenebilir sonuçlar sağlamayabilir; ancak sunulacak örnekler, açıklamalar ve yaşantılar bilimsel literatüre ve uygulamaya ciddi katkılar sağlayabilir. Olgu bilim araştırmalarında içerik analiziyle verilerin kavramsallaştırılması ve olguyu tanımlayabilecek temaların ortaya çıkarılması amaçlanır.” (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s.75). Kapalı uçlu sorulardan elde edilen sayısal oranlarla değişkenler arasındaki ilişkiyi göstermek için ise betimsel yöntemden yararlanılmıştır.

2.2. Araştırma Grubu

Çalışmanın verileri Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü öğrencilerinden toplanmıştır. Çalışmaya toplam 184 öğrenci katılmıştır. Farklı sınıf düzeylerinden seçilen bu öğrencilerin 123’ü kız, 61’i erkektir. Öğrencilerin yaşları 19 ile 26 arasında değişmektedir. Kolay ulaşılabilir örnekleme tekniğiyle seçilen öğrenciler, araştırmaya gönüllü olarak destek vermişlerdir.

2.3. Verilerin Toplanması Ve Analizi

Araştırmanın verileri araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formuyla toplanmıştır. Formda öğrencilere Klasik Türk Edebiyatıyla ilgili çeşitli sorular sorulmuştur. Öğrencilerin verdikleri cevaplar içerik analizi tekniğiyle çözümlenmiştir. Çözümleme işleminde birbirine benzeyen veriler belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirilmiş, öğrencilerin cevapları okuyucunun anlayabileceği şekilde kategorik ifadelerle dönüştürülmüş ve sayısal verilerle gösterilmiştir. Veriler önce analiz işleminden çıkarılan kavramlara ve temalara göre kendi içinde sistemli olacak biçimde gruplandırılmış, daha sonra da genel bir çerçevede içinde üst temalara yerleştirilmiştir.

3. Bulgular

3.1. Beğenilen Klasik Türk Edebiyatı etkinlikleri/konularıyla ilgili bulgular

Öğrencilere en çok beğendikleri Klasik Türk Edebiyatı konularının/etkinliklerinin hangileri olduğu sorulmuş ve alınan cevaplar olumlu ve olumsuz görüşler olarak gruplandırılarak Tablo 1’de gösterilmiştir:

Tablo 1: Beğenilen etkinlikler/konular

Olumlu	f	Olumsuz	f
Beyit çözümlenme/ şiir şerhi	52	Hiçbir konu	7
Aruz	34	Beğendiğim bir etkinlik yok/ Etkinlik yok ki	6
Edebi sanatlar	25	Dersin erken bitmesi	1
Şairlerin hayatı, eserleri	24		
Nazım şekilleri	12		
Şiir okuma	7		
Beyitleri nesre çevirme	3		
Nazım türleri	3		
Şiirlerin anlam dünyası	3		
Tasavvuf konusu	3		
Anlama-yorumlama etkinlikleri	2		
16. yüzyıl şiiri	2		
Tüm konular	2		
15. yüzyıl şairleri	1		
Tezkireler	1		
Ders anlatımları	1		
Nedim ve 18. 19. yüzyıl şairlerinin eserleri	1		
Öğrencilerin derse katılımı	1		
Kelime çalışmaları	1		

Tablo 1'deki veriler incelendiğinde, öğrencilerin Klasik Türk Edebiyatı konularıyla ilgili çoğunlukla olumlu görüş bildirdikleri; en çok da şiir şerh etme/ beyit çözümlenme etkinlikleriyle aruz ve edebi sanatlar konusunu beğendikleri görülmüştür. Bunun yanında, olumsuz görüşe sahip olan öğrenciler ise hiçbir konuyu sevmediklerini, beğendikleri herhangi bir etkinliğin olmadığını söylemişlerdir.

3.2. Klasik Türk Edebiyatı derslerinde yaşanan hislerle ilgili bulgular

Öğrencilere kendilerini Klasik Türk Edebiyatı derslerinde nasıl hissettikleri sorulmuş, alınan cevaplar olumlu ve olumsuz gruplara ayrılmış ve bulgular Tablo 2'de sunulmuştur:

Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Öğrencilerinin Klasik Türk Edebiyatı Derslerine İlişkin Görüşleri

Tablo 2: Derste kendinizi nasıl hissediyorsunuz?

Olumlu	f	Olumsuz	f
İyi	51	Sıkılğan/ sıkılmış	16
Güzel	31	Kötü	9
Rahat	16	Mutsuz	3
Mutlu	12	Yabancı	3
Başarılı	4	Yorgun/ bıkkın / halsiz	3
Eğlenceli	3	Düşünceli	2
Heyecanlı	3	Şaşırılmış/ şaşkın	2
Mükemmel	3	Uykulu	2
Fena değil/ idare eder	3	16. yüzyılda gibi	1
Bilgili	2	Akılsız	1
Değişken	2	Anlamsız	1
Farklı	2	İran asıllı bir vatandaş gibiyim	1
Geçmişe gitmiş gibi	2	Mecbur bırakılmış gibi	1
Huzurlu/ memnun	2	Ölecek gibi	1
İstekli	3	Tedirgin	1
Keyifli	2	Ürkek	1
Zevk almış	2	Zor bir koşu parkurunda gibi	1
Anlamış	1		
Aslan gibi	1		
Büyülenmiş	1	Kararsız	f
Çok dinç	1	Ne iyi ne kötü/ Ne mutlu ne mutsuz/ ortada/ normal	8
Duygulu, sevgi dolu	1		
Hayal gücü gelişmiş	1		
İlgili	1		
Meraklı	1		
Romantik ve duygusal	1		
Sanki sevgilim yanımdaymış gibi	1		

Tarihî bir mekânda oturmuş	1
Verimli	1

Tablo 2'deki verilere göre öğrencilerin Klasik Türk Edebiyatı derslerinde daha çok olumlu duygular hissettikleri, kendilerini en çok iyi, güzel, rahat ve mutlu olarak tanımladıkları; buna karşı olumsuz hislerinde ise kendilerini en çok sıkılmış ve kötü olarak tanımladıkları görülmüştür. Ayrıca olumlu ve olumsuz görüşler karşılaştırıldığında, olumlu olanların hem frekans değeri olarak hem de çeşitlilik olarak olumsuz olanlardan daha fazla olduğu tespit edilmiştir.

Verilen cevaplar arasında kendilerini ortada yani kararsız hissedenler de olmuştur. Ancak bunların sayısı oldukça sınırlıdır.

3.3.Klasik Türk Edebiyatı dersinin işlenişiyile ilgili bulgular

Öğrencilere Klasik Türk Edebiyatı derslerinin işlenişinin nasıl olduğu sorulmuş, alınan cevaplar yöntem/içerik/uygulama yönünden ve olumluluk olumsuzluk yönünden iki farklı kategoride değerlendirilmiş, gruplandırılan görüşler Tablo 3 ve Tablo 4'te gösterilmiştir:

Tablo 3: Dersin işleniş hakkındaki görüşleriniz nedir? (yöntem/içerik/uygulama)	f
Ders saati artırılmalı	4
Beyit çözümlenmeleri gibi uygulamalar artırılmalı	3
Öğrenciyi sıkımayacak, araştırmaya teşvik edecek şekilde işlenmeli	3
Farklı hocalardan alınmalı. Farklı tarzlar ve yöntemler görülmeli.	2
Aktif ve öğrenci katılımlı işlenmeli	2
Daha çok örnek çözülmeli, daha çok makale okutulmalı	1
Ders, öğrencilere daha fazla söz hakkı verilerek işlenmeli	1
Hoca dersinin hakkını vermeli	1
Günün ilk saatlerinde olsa daha iyi anlaşılabilir	1
Gayet yeterli, beyit şerhi ve aruz çalışması çok etkili oluyor. Biraz daha metin ağırlıklı olabilir	1
Her derste aynı şeyler tekrar edilmemeli	1
Sınıf kalabalık olmamalı	1
İyi anlatılıyor ama konular sıkıcı	1
Metin şerhinin çok olduğu bir ders bana her zaman eğlenceli geliyor	1
Soru-cevap, konu anlatımlı olduğu için çok şey öğrendiğimizi düşünüyorum	1

Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Öğrencilerinin Klasik Türk Edebiyatı Derslerine İlişkin Görüşleri

Yoruma açık şiirlerde herkesin farklı yorum yapması ve buna izin verilmesi güzel bir şey	1
Aruz üzerinde daha çok durulmalı	1
Ezber yaptırılmamalı, mantık çerçevesinde çalışma yapılmalı	1
Terkipler, tamlamalar iyi kavratılmalı	1

Tablo 3'e göre, öğrencilerin dersin işlenişinde kullanılan yöntem, dersin içeriği ve etkinlikleri, dersteki uygulamalar ile ilgili görüşlerinin daha çok beklenti ve tavsiye niteliğini taşıdığı; özellikle ders saatlerinin arttırılmasının, uygulamalara daha çok yer verilmesinin ve öğrenciyi araştırmaya sevk etmesi gerektiğinin altı çizilmiştir. Yine belirtilen görüşler arasında farklı hocalardan ders almak, öğrenci katılımını sağlamak, günün ilk saatlerinde bu dersi işlemek, kalabalık sınıflarda olmamak, ezberden kaçınmak gerektiği de yer almıştır.

Tablo 4: Dersin işleniş hakkındaki görüşleriniz nedir?

Olumlu	f	Olumsuz	f
Çok akıcı ve güzel	35	Öğrenci merkezli işlenmeli./ Her öğrencinin bir kez de olsa örnek yapması sağlanmalı. Öğrencilerin derse katılımı sağlanmalı	17
Çok iyi/ verimli	29	Daha dikkati toplayacak şekilde/ akılda kalıcı bir şekilde işlenebilir	7
Keyifli / zevkli	11	Her ders, farklı teknikle işlenmeli	6
Çok eğlenceli/ eğlenceli	11	Sıkıcı bir ders, akıcı değil	5
Başarılı	3	Bazı konularda görsel içerik olsa daha iyi olur	4
Fena değil	2	Daha basit ve anlaşılır anlatılmalı	2
Faydalı	2	Ezber olmasını istemiyorum	1
Mükemmel	2	Dersi takip etmiyorum	1
Olması gerektiği gibi	2		
Detaylı işleniyor	1		
Kolay	1		
Doğru şekilde işleniyor	1		
Öğretici, eğitici şekilde	1		
Çok rahat	1		
Düzenli	1		

İdeal işleniyor	1
Çok hızlı	1
Normal	1

Tablo 4'teki veriler incelendiğinde ise Klasik Türk Edebiyatı derslerinin işlenişiyile ilgili öğrencilerin hem çeşitlilik hem de sayısal oran olarak daha çok olumlu yönde görüş bildirdikleri görülmüştür. Öğrenciler derslerin işlenişini en çok akıcı ve güzel, iyi/ verimli, keyifli/ zevkli ve eğlenceli bulduklarını ifade etmişlerdir. Bunun yanında olumsuz görüş belirten öğrencilerin dile getirdiği görüşler ise daha çok, derslerin öğrenci merkezli işlenmemesi, derslerin dikkat çekilmeden işlenmesi, her derste farklı metot kullanılmaması ve dersin akıcı biçimde işlenmemesi olarak ifade edilmiştir.

3.4. Klasik Türk Edebiyatının gerekli görülüp görülmediğiyle ilgili bulgular

Öğrencilere Klasik Türk Edebiyatı derslerinin gerekli görülüp görülmediği sorulmuş, alınan cevaplar önce evet- hayır ve kısmen şeklinde kategorilere ayrılmış, ardından kapalı uçlu cevaplardan elde edilen sayısal veriler üzerinde istatistiksel işlemler yapılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 5 ve Tablo 6'da gösterilmiştir:

Tablo 5: Ders sizce gerekli mi? Neden?

Evet	f	Hayır	f
Türk edebiyatının önemli bir dönemi/ parçası	30	Gerekçe bildirmeyenler	6
Türk dilinin geçmişini ve kültürümüzü bilmemiz açısından gerekli	30	İnsanın ruhunu karartıyor	1
Gerekçe bildirmeyenler	24	Şu an olmayan edebiyatı öğrenmek saçma	1
Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü için gerekli	23	Sadece Türk Dili ve Edebiyatı için gerekli	1
Kesinlikle gerekli	9	Olmasa da olur. Sevgiliyi aya benzeten, uğrunda, yürüdüğü yolda ölen adamların hayatı sonuçta	1
Tarihe kaynaklık eden bir ders olduğu için	5	Manasız geliyor	1
Daha çok bilgiye sahip oluyoruz	5	Lüzumlu değil	1
Bu şiirdeki incelikleri görmek/anlam derinlerini sezmek için	4	Hem günlük hayatta hem de okulda işe yarayacağını düşünmüyorum	1
Önemli şairler var	3	Eskiye bağlı kalmanın manası yok	1
İnsanın hayal gücünü geliştiriyor	3	Eski olduğu sürece yeni şairlerin	1

Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Öğrencilerinin Klasik Türk Edebiyatı Derslerine İlişkin Görüşleri

		tanınmasını engelliyor	
Kelime haznemizi geliştiren bir ders	2		
Her beyitte farklı bir dünya var	2		
O dönemin şiir anlayışını öğreniyoruz	2	Kısmen	f
Gerekli ancak, gördüğümüz konuları kullanamadığımızda önemi kalmıyor	1	Gerekçe bildirmeyenler	9
Her ne kadar günümüzde kullanılsa da bilinmesi gerektiğini düşünüyorum.	1	Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü öğrencisi için gerekli olabilir	2
Yeni edebiyat dersleri kadar önemli	1	Bazıları gerekli bazıları gereksiz	1
Söz sanatları gibi güzel kullanımların insanın ufkunu açacağını düşünüyorum.	1	Gerekli olabilir	1
Farklı dilleri öğrenmek açısından	1	Çok ağır olmamak şartıyla gerekli	1
Edebiyat öğretmeni ayrıntıyı bilmeli	1	Kişiden kişiye, ilgiye göre değişir	1
Klasik Türk Edebiyatı da ortaokul ve lise programlarına konulmalı	1	Çok önemli değil. Sadece akademik olarak gerekli	1
Diğer derslerimizle bir bütün oluşturuyor.	1	Kısmen gerekli	1
Başlı başına bir zevk unsurudur	1	Okul hayatında evet	1

Tablo 5'teki veriler öğrencilerin cevaplarının evet- hayır-kısmen kategorilerindeki dağılımını ve cevapların nedenlerini göstermektedir. Buna göre, öğrenciler Klasik Türk Edebiyatı derslerinin Türk edebiyatının önemli bir dönemi olduğu, Türk dilinin ve kültürümüzün bilinmesi gerektiği ve Türk Dili ve Edebiyatı bölümlerinde okutulduğu için gerekli olduğunu söylemişlerdir. Dersin gerekli olmadığını düşünen öğrenciler ise ortak bir görüş etrafında birleşmemişler, daha çok neden belirtmeden dersi gerekli görmediklerini, eskide kalan ve günümüzde varlığını sürdürmeyen bir edebiyatı öğrenmenin gereksiz olduğunu ve dersi anlamsız bulduklarını ifade etmişlerdir. Dersin kısmen gerekli olduğunu düşünenler de ortak bir görüşte birleşmeyenlerden ve gerekçe belirtmeyenlerden oluşmaktadır.

Tablo 6: Klasik Türk Edebiyatının gerekliliğiyle değişkenlerin ilişkisi

		Evet	Hayır	Kısmen	Toplam	Pearson Ki-Kare	p<0,05
Ortalama	1.0-2.0	24	8	6	38	13,642	,009
	2.1-3.0	107	6	10	123		
	3.1-4.0	20	1	2	23		
Toplam		151	15	18	184		

	1	35	8	2	45		
	2	34	6	8	48		
Sınıf	3	51	0	5	56	17,299	,008
	4	31	1	3	35		
Toplam		151	15	18	184		
Cinsiyet	Erkek	50	6	5	61		
	Kız	101	9	13	123	,552	,759
Toplam		151	15	18	184		

Tablo 6'daki veriler incelendiğinde, not ortalaması ile dersin gerekli görülüp görülmemesi görüşünün $\chi^2=13,642$ ve $p(0,009)<0,05$ önem düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkiye sahip olduğu görülmüştür. Sayısal değerlerin kendi kategorilerindeki yüzdelik katkıları incelendiğinde, bu anlamlı ilişkinin not ortalaması 2.01-3.0 ve 3.01-4.0 arasında olan öğrencilerin lehine olduğunu göstermektedir. Özellikle de bu öğrencilerin dersi gerekli gördüklerine yönelik verdikleri evet cevaplarının oranı oldukça yüksektir. Bu oran not ortalamasıyla evet cevabı arasında anlamlı bir ilişkinin oluşmasında etkilidir. Yani not ortalaması arttıkça dersi gerekli görenlerin oranı artmaktadır denilebilir. Not ortalaması orta ve yüksek seviyede olan öğrencilerin dersi gerekli gördükleri ve bu oranın da istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkiye yol açtığı görülmüştür.

Tablodaki verilere göre dersin gerekliliği görüşüyle $\chi^2=17,299$ ve $p(0,008)<0,05$ önem düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkiye sahip olan bir diğer değişken de sınıf değişkenidir. Sayısal değerlerin kendi kategorilerindeki yüzdelik katkıları incelendiğinde, bu anlamlı ilişkinin 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin lehine olduğu görülmüştür. Sınıf seviyesi arttıkça öğrencilerin dersin gerekliliği konusundaki olumlu görüşleri de artmaktadır.

Tablodaki verilerde dersin gerekliliği görüşüyle ilişkisi aranan bir diğer değişken ise cinsiyettir. Kız ya da erkek olmanın dersi gerekli görmek açısından anlamlı bir değişikliğe yol açıp açmadığı istatistiksel olarak incelenmiş ve cinsiyetle bu görüş arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

3.5. Klasik Türk Edebiyatı derslerinin zorluğu/kolaylığıyla ilgili bulgular

Öğrencilere Klasik Türk Edebiyatı derslerinde zorlanıp zorlanmadıkları ve bu derslerde en çok hangi konuları zor buldukları sorulmuş ve alınan cevaplar Tablo 7, Tablo 8 ve Tablo 9'da gösterilmiştir:

Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Öğrencilerinin Klasik Türk Edebiyatı Derslerine İlişkin Görüşleri

Tablo 7: En çok hangi konularda zorlanırsınız?	f
Aruz	71
Edebi sanatlar	34
Beyitleri şerh etmekte	33
Hiçbir konuda	14
Beyitleri nesre çevirmekte	10
Şairlerin hayatları ve eserleri	8
Arapça ve Farsça tamlamalar	6
Anlamını bilmediğim kelimelerde	5
Nazım şekilleri	4
Hepsinde	4
En eski konularda	2
Ezber konularında	2
El yazması metinlerde	2
Mazmun bulmakta	2
15. yüzyıl şairleri	1
Çoğu konuda	1
Fikrim yok	1
İmgelerde ve benzetmelerde. Ayrıntı çok, ince düşünmek gerekiyor	1

Tablo 7'ye göre öğrencilerin Klasik Türk Edebiyatı derslerinde en çok zorlandıkları konuların başında *aruz vezni* gelmektedir. Bunu *edebi sanatlar* ve *metin şerhi* konuları takip etmektedir.

Tablo 8: Klasik Türk Edebiyatı dersi sizce zor mu?	f	Hayır	f
Evet			
Arapça Farsça/ anlamını bilmediğimiz çok kelime var/ dili ağır	17	Gerekçe bildirmeyenler	20
Gerekçe bildirmeyenler	9	Çalışıldığında yapılabilir/ anlaşılabilir	17
Biraz zor, karışık ve konular içerik açısından çok ağır	6	Dersi sevdiğim/ilgili olduğum için kolay buluyorum .	12
Detay çok	4	Eğlenceli ve zevkli olduğu için	9
Anlamakta zorlanıyorum	3	Anladığım için	7

Çok çalışmak gerek	3	Arapça-Farsça sözcükleri tanıyınca, kelimelerin anlamlarını bilince iş kolaylaşıyor	2
Daha önce hiç görmediğim için. Bir anda öğrenmek zor	3	Dersin hocasına bağlı	2
Aruz zor	2	Mantığını anlayınca kolay	2
Birçok şairin şiir anlayışını, zihniyetini öğrenmek zor	2	Aruzu bilince kolay	1
Ezber istiyor	2	Aşk anlatıldığı için heyecanlanıyorum ve daha iyi çalışıyorum.	1
Yapamadığım için zor	2	Bana hitap eden bir ders	1
Günümüz Türkçesinden farklı yazıldığı için anlam bağını çözemiyorum	1	Bilindik konular olduğundan	1
Hoca zorluyor	1	Doğru metotla işlenince kolay.	1
İlgi, alaka, özen gerektirdiği için	1	Derse devam edince zor değil	1
O zamanki düşüncelerle şimdiki düşünceler farklı. Ben bunu anlayamıyorum	1	Diğer derslere göre daha akılda kalıcı	1
Söz sanatları zor	1	Eski kelimeleri öğrenmek, beyitleri açıklarken duyguları keşfetmek iyi bir şey	1
Yeni edebiyat ve Klasik Türk Edebiyatı dönem, dil ve içerik olarak birbirinden çok farklı olduğu için	1	Henüz zor bir konu karşıma çıkmadı.	1
Zor ama eğlenceli	1	Osmanlıcam iyi olduğundan	1
		Önyargılı yaklaşmadığım için	1
Kısmen	f	Ufkumu açan, yeni kelimelerle kelime dağarcımı geliştiren bir ders	1
Gerekçe bildirmeyenler	19	Zor değil ama ben anlayamıyorum	1
Çalışınca yapılabilir	5	Öğrendikçe zorlanılmayacaktır.	1
Aruz kalıpları gibi bir türlü ezberleyemediğim konular zor geliyor	3		
Hocalara bağlı	2		
Karışık bir ders. Çok detay var	2		

Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Öğrencilerinin Klasik Türk Edebiyatı Derslerine İlişkin Görüşleri

Bilgi birikimine göre değişiyor	1
Genel olarak zor değil	1
Konuya göre değişiyor	1
Nazım şekilleri ile ilgili bilgiler daha zor	1
Osmanlı harfleriyle yazıldığı zaman bazı kelimeleri anlayamıyorum	1
Sadece Farsça tamlamaların olduğu konular zor	1
Sevilirse yapılabilir	1

Tablo 8’de öğrencilerin Klasik Türk Edebiyatını zor bulup bulmadıklarıyla ilgili veriler yer almaktadır. Buna göre, öğrencilerin çoğu dersin zorluğu sorusuna hayır cevabını vermiş ve dersin kolay olduğunu belirtmiştir. Hayır cevaplarının nedeni sorulduğunda gerekçe bildirmeyenlerin sayısı oldukça fazladır. Ders *çalışmanın*, dersi *sevmenin/ ilgili olmanın*, dersi *zevкли ve eğlenceli bulmanın* ve dersi *anlamanın* bunda etkili olduğunu belirtmişlerdir. Dersin zor olduğunu düşünenler ise en çok *Arapça-Farsça kelimelerden, konuların ağır olmasından, detayın çok olmasından* ve *çok çalışmak gerektiğinden* yakınmışlardır. Dersin kısmen zor olduğunu düşünenlerin çoğu ise gerekçe bildirmemiştir.

Tablo 9: Klasik Türk Edebiyatının zorluğuyla değişkenlerin ilişkisi

	Evet	Hayır	Kısmen	Toplam	Pearson Ki-Kare	p<0,05
Ortalama	12	18	8	38		
	43	52	27	122	4,005	,405
	5	15	3	23		
Toplam	60	85	38	183		
Sınıf	15	16	14	45		
	24	16	8	48		
	15	30	10	55	17,071	,009
	6	23	6	35		
Toplam	60	85	38	183		
Cinsiyet	13	33	15	61		
	47	52	23	122	5,473	,043
Toplam	60	85	38	183		

Tablo 9’deki veriler incelendiğinde, not ortalamasının dersin zorluğu görüşüyle istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkiye sahip olmadığı görülmüştür.

Tablodaki verilere göre sınıf değişkeninin dersin zorluğu görüşüyle $\chi^2=17,071$ ve $p(0,009)<0,05$ önem düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkiye sahip olduğu görülmüştür. Sayısal değerlerin kendi kategorilerindeki yüzdelik katkıları incelendiğinde, bu anlamlı ilişkinin 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin özellikle de son sınıftakilerin lehine olduğu görülmüştür. Yani sınıf seviyesi arttıkça öğrenciler dersi daha az zor bulmaktadır denilebilir. Dersi en zor bulanlar ise 2. sınıf öğrencileri olmuştur.

Tablodaki verilerde dersin zorluğu görüşüyle ilişkisi aranan bir diğer değişken ise cinsiyettir. Cinsiyetin dersin zorluğu görüşüyle $\chi^2=5,473$ ve $p(0,043)<0,05$ önem düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkiye sahip olduğu görülmüştür. Sayısal değerlerin kendi kategorilerindeki yüzdelik katkıları incelendiğinde, bu anlamlı ilişkinin erkek öğrencilerin lehine olduğu tespit edilmiştir. Yani erkek öğrenciler kız öğrencilere göre dersi daha az zor bulmaktadır denilebilir.

3.6. Klasik Türk Edebiyatından korkulup korkulmadığıyla ilgili bulgular

Öğrencilere Klasik Türk Edebiyatı derslerinden korkup korkmadıkları sorulmuş ve alınan cevaplar evet-hayır-kısmen kategorilerine göre dağıtılmıştır. Kapalı uçlu sorulardan elde edilen sayısal veriler ise anlamlılık istatistiğine göre analiz edilmiştir. Tespit edilen bulgular Tablo 10 ve Tablo 11’de gösterilmiştir:

Tablo 10: Klasik Türk Edebiyatı dersinden korkar mısınız?

Evet	f	Hayır	f
Dili ağır olduğundan/ Anlamını bilmediğim kelimeler yüzünden	8	Gerekçe bildirmeyenler	36
Çok konu var/ ezber var	8	Sevdiğim için	25
Gerekçe bildirmeyenler	8	Eğlenceli bir ders	8
Anlamakta zorlandığım için	5	Zevkli bir ders	6
Zor bir ders	4	Kolay bir ders	5
Aruzdan dolayı	3	Bildiğimiz şeyler	4
Günümüz Türkçesine aktarmada	2	Anladığım için korkmuyorum	2
Sevmediğim için	2	Çaba gösterince korkmaya gerek yok	2
Sıkıcı buluyorum	2	Derse ilgili ve meraklı olduğum için	2
Arapçaya dayalı olduğundan	1	Gerekli olduğu için	2
Hocadan çekiniyorum	1	Biraz karışık olmasına rağmen korkmuyorum	1
Nazım şekillerini yapamıyorum	1	Çağrışımları hoşuma gidiyor	1

Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Öğrencilerinin Klasik Türk Edebiyatı Derslerine İlişkin Görüşleri

O devrin şairlerinin düşüncesi beni korkutuyor	1	Ders kolay ve basite indirgenerek işleniyor	1
Osmanlıca bilgim zayıf olduğundan	1	Derste mutlu hissettiğim için	1
Söz sanatları gibi konular beni korkutuyor	1	Dersten korkmak kavramı bana saçma geliyor.	1
Ucu bucağı olmayan bir dünya olduğu için.	1	Ezber olmadığı için	1
Yapamıyorum	1	Ezbere bağlı olduğu için	1
		Güzel bir ders	1
Kısmen	f	Hayranlık duyduğum için	1
Anlamını bilmediğim (Arapça-Farsça) kelimeler çok ve dili ağır olduğundan	9	Hocayı sevdiğim için	1
Konuların içeriği ağır ve sayısı çok olduğu için	5	İlgimi çektiği için	1
Gerekçe bildirmeyenler	4	Kendimi yakın hissettiğim için	1
Aruz korkutuyor	1	Korkmuyorum ama sevmiyorum da. Ağır bir dili var.	1
Ders kolay ama sınavlar zor	1	Niye korkayım	1
Sadece edebî sanatlardan korkuyorum	1	Önceden öğretildiğinin aksine dili ağır değil.	1
Tamlamalar nedeniyle çekiniyorum	1	Tasavvuf edebiyatı hoş bir ders	1
Tepkisiz hissediyorum	1	Yapabildiğim için	1
		Yeni ed. Şairlerinden daha samimiler. Eskilerin aşklarını dinlemek hoşuma gider	1
		Yeni ve faydalı bilgiler öğrendiğimiz için	1

Tablo 10'daki veriler incelendiğinde, öğrencilerin çoğunun Klasik Türk Edebiyatı derslerinden korkmadığı, *dersi sevmenin* bunda en büyük etkiye sahip olduğu görülmüştür. Dersten korkan öğrencilerin ise en çok derste *konuların çokluğundan* ve *dilinin ağır olmasından* yakındıkları tespit edilmiştir. Benzer gerekçeler dersten kısmen korkan öğrenciler tarafından da dile getirilmiştir.

Tablo 11: Klasik Türk Edebiyatından korkmayla değişkenlerin ilişkisi

		Evet	Hayır	Kısmen	Toplam	Pearson Ki-Kare	p<0,05
Ortalama	1-2	13	22	3	38	3,983a	,408
	2-3	31	73	19	123		
	3-4	6	16	1	23		
	Toplam	50	111	23	184		
Sınıf	1	13	26	6	45	21,307	,002
	2	23	20	5	48		
	3	10	36	10	56		
	4	4	29	2	35		
	Toplam	50	111	23	184		
Cinsiyet	Erkek	16	41	4	61	3,325	,190
	Kız	34	70	19	123		
	Toplam	50	111	23	184		

Tablo 11'deki veriler incelendiğinde, not ortalamasının dersten korkma görüşüyle istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkiye sahip olmadığı görülmüştür. Yani bu verilere göre, Klasik Türk Edebiyatı dersinden korkma ile başarı durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir.

Tablodaki verilere göre sınıf değişkeninin dersten korkma görüşüyle $\chi^2=21,307$ ve $p(0,002)<0,05$ önem düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkiye sahip olduğu görülmüştür. Sayısal değerlerin kendi kategorilerindeki yüzdeler katkılarını incelendiğinde, bu anlamlı ilişkinin 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin, özellikle de son sınıftakilerin lehine olduğu görülmüştür. Yani sınıf seviyesi arttıkça öğrenciler dersten daha az korkmaktadırlar, denilebilir. Dersten en çok korkanlar ise 2. sınıf öğrencileri olmuştur.

Tablodaki verilerde cinsiyetin dersten korkma görüşüyle istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkiye sahip olmadığı görülmüştür. Yani erkek ya da kız olmanın dersten korkmayla istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkisi bulunmamaktadır.

4. SONUÇ VE TARTIŞMA

Klasik Türk Edebiyatının öğrenciler tarafından nasıl algılandığının araştırıldığı bu çalışmada ulaşılan sonuçlar şöyledir:

Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Öğrencilerinin Klasik Türk Edebiyatı Derslerine İlişkin Görüşleri

1. Öğrenciler genel olarak Klasik Türk Edebiyatı derslerinde işlenen konuları beğenmektedir. Oransal olarak bakıldığında öğrencilerin %91'i dersin konularını beğenme açısından olumlu görüşe sahipken %9'u olumsuz düşünmektedir. *Şiir şerhi, aruz ve edebi sanatlar* konusu öğrencilerin en sevdiği etkinlikler olarak dile getirilmiştir. Özellikle aruz konusunda öğrencilerin olumlu görüşlerini destekleyen araştırma sonuçları mevcuttur. Karadeniz (2017) çalışmasında uygun öğretim teknikleriyle ve doğru örneklerle öğretildiğinde aruzu öğrencilerin sevdiğini ve kolayca öğrenebildiğini dile getirmiştir. Metin şerhi ve edebi sanatlar, öğrencilere yepyeni anlam kapılarını araladığı için çoğu zaman ilgi çekici gelmektedir. Lisans yıllarına divan şiiri hakkında sınırlı bilgi ve birikimle gelen öğrencilerin bu şiir geleneğinin anlam derinliğini şerh sırasında, çeşitli söz ve anlam sanatlarıyla öğrenmeleri onlarda hayranlık, ilgi ve heyecan uyandırmaktadır.

2. Öğrencilerin Klasik Türk Edebiyatı derslerindeki hisleri bir önceki sonuca paralel olarak %72.4 oranında olumlu, %24 oranında olumsuz ve %3.6 oranında kararsız olarak dağılım göstermiştir. Öğrenciler olumlu hisler konusunda kendilerini bu derslerde en çok *iyi, güzel, rahat* ve *mutlu* sıfatlarıyla betimlerken; olumsuz his yaşayanlar en çok *sıkılmış* ve *kötü* sıfatlarını kullanmışlardır. Öğrencilerin derslere karşı besledikleri olumlu ya da olumsuz duyguların onların öğrenmeleri üzerinde oldukça etkili olduğu düşünüldüğünde, bu sonucun dersin öğrenilmesi ve öğrenci başarısı açısından da oldukça olumlu olacağı söylenebilir.

3. Öğrenciler derslerin işlenişinde kullanılan yöntem, dersin içeriği ve etkinlikleri uygulama ile ilgili çeşitli tavsiyelerde bulunmuşlardır. Öğrencilerin fikir birliği içerisinde oldukları tavsiyeler *ders saatlerinin arttırılması, uygulamaların çoğaltılması, derslerin öğrenciyi araştırmaya sevk etmesidir*. Bologna Süreci ile ders saatlerinin farklı sınıf seviyelerinde 3'ten 2'ye düşürülmesi içerik ve konu bakımından oldukça yoğun olan bu derslerde işlenecek konuların daha hızlı geçilmesine ve daha yoğun bilgi aktarımı yapılmasına sebep olmuştur. Bu durum hem dersi anlatan hem de dinleyenler açısından oldukça sıkıntılıdır. Çünkü dersi veren hocaların konuları yetiştirmek gibi bir sorunu varken öğrencilerin de derslerde sunulan bilgi çeşitliliğini kavramak gibi bir sorunu oluşmaktadır. Öğrenciler tarafından dile getirilen uygulamaların arttırılması ve araştırmaya daha çok yer verilmesi tavsiyelerinin de dikkatle üzerinde durulmalıdır. Bu tavsiyeler öğrenmede öğrenci özerkliğinin önemini vurguladığı gibi yaparak yaşayarak öğrenme ilkesinin öğrenciler tarafından bir ihtiyaç olarak görüldüğünün de kanıtı gibidir. Yine onların dile getirdiği görüşler arasında yer alan *farklı hocalardan ders almak, öğrenci katılımını sağlamak, günün ilk saatlerinde bu dersi işlemek, kalabalık sınıflarda olmamak* ve *ezberden kaçınmak* da dikkat çeken diğer tavsiyelerdir. Burada özellikle ezber konusu üzerinde durulmalıdır. Toplumun geçirdiği kültür ve medeniyet değişimini en iyi yansıtan eski metinlerle günümüz öğrencilerinin doğrudan bağ kurmalarını beklemek oldukça iyimser bir yaklaşım olacaktır. Bunun için de ezber yönteminin kullanılması metinlere ait duygu, ahenk ve estetik değerlerin anlaşılardan geçilmesine sebep olmaktadır. "Bu edebiyatı günümüz anlayışı ve ölçütleriyle değil de kendi döneminin tarihi, toplumsal ve kültürel koşulları içinde kendine özgü sanat

anlayışıyla kabul etmek, şairden değil de öğrencinin zevk almasını sağlayacak eserden hareket etmek; öğrencilerin ilgi, ihtiyaç ve beklentilerine cevap verebilecek dili ve anlatımı yalın metinlerin seçilmesine özen göstermek" (İsen Durmuş, 2010) ezberle öğretim yerine alternatif olabilecek yöntemlerdir.

4. Öğrenciler Klasik Türk Edebiyatı derslerinin işlenişleriyle ilgili %71 oranında olumlu, %29 oranında ise olumsuz görüşe sahiptir. Bu sonuç da öğrencilerin hisleri ve beğenileriyle ilgili sonuçlarla tutarlıdır. Derslerin akıcı, güzel, keyifli işlendiğini; ancak daha çok öğrenci merkezli olunması, dikkat çekme unsurunun daha çok kullanılması ve farklı metotların denenmesi gerektiğini vurgulamaktadırlar. Sürekli aynı metotlarla işlenen dersler, öğrenci açısından sınırlı bir kazanıma yol açmaktadır. "Hangi konu, daha iyi nasıl öğretilir?, Farklı ilgi ve yeteneğe sahip öğrenciler hangi yöntem ve tekniklerle daha başarı olur?" gibi sorular öğretimde daha çok göz önünde bulundurulmalıdır.

5. Çalışmaya katılan öğrencilerin %82'si evet cevabıyla dersin gerekli olduğunu dile getirirken; %8'i hayır cevabıyla dersin gerekli olmadığını ve %10'u kısmen cevabıyla kararsızlığını dile getirmiştir. Türk edebiyatının önemli bir dönemini öğrettiği, dilimizin ve kültürümüzün önemli bir parçasını vurguladığı ve Türk Dili ve Edebiyatı bölümlerinde okutulan bir ders olduğu için bu dersin gerekli olduğu görüşleri baskın çıkmıştır. Dersin gerekliliğine inan öğrencilerin not ortalamasının ve sınıf seviyelerinin sahip oldukları görüşle anlamlı bir ilişkisi olduğu da istatistiksel olarak tespit edilmiştir. Ancak cinsiyetin dersin gerekliliği inancıyla anlamlı bir ilişkisi bulunamamıştır. Kırkkılıç, Korucu ve Kurtlu'nun (2015), divan edebiyatının niçin öğrenilmesi gerektiği konusunda ortaya koydukları sonuçlar bu çalışmada elde edilen sonuçlarla da örtüşmektedir. Araştırmacıların çalışmasında divan edebiyatının kültürümüzün ve medeniyetimizin bir parçası olması, Türk Dili ve Edebiyatı bölümlerinde okutulması gibi gerekçelerle mutlaka öğrenilmesi gerektiği ortaya konulmuştur.

6. Öğrenciler Klasik Türk Edebiyatı derslerinde en çok aruz, edebi sanatlar ve metin şerhi konularında zorlandıklarını dile getirmiştir. Bu sonuç, öğrencilerin en çok beğendikleri konular konusundaki görüşleriyle de çelişmektedir. Hem en çok beğendikleri konuların aruz, edebi sanatlar ve metin şerhi olduğunu ifade etmişler hem de aynı konularda zorlandıklarını bildirmişlerdir. Bu sonuca benzer sonuçları araştırmasında dile getiren İspirli ve Gülbahçe (2009) de Klasik Türk Edebiyatının öğretimiyle ilgili sorunlar arasında vezin, edebi sanatlar ve şerh konularına yer vermişlerdir.

7. Çalışmaya katılan öğrencilerin %32.8'i evet cevabıyla dersin zor olduğunu dile getirirken; %46.4'ü hayır cevabıyla dersin zor olmadığını ve %20.8'i kısmen cevabıyla kararsızlığını dile getirmiştir. Çalışmak, sevmek, ilgili olmak, eğlenceli bulmak gibi gerekçeler dersin zorluğu konusunda öğrencilerin daha olumlu düşüncelerinde etkili olmuştur. Dersi zor olarak algılamakla not ortalaması arasında istatistiksel olarak

Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Öğrencilerinin Klasik Türk Edebiyatı Derslerine İlişkin Görüşleri

anlamli bir ilişki bulunmazken, sınıf seviyesi ve cinsiyetin anlamli bir ilişkisi söz konusudur.

8. Öğrencilerin % 27.2'si evet, %60.3'ü hayır ve %12.5'i kısmen diyerek Klasik Türk Edebiyatı derslerinden korkmadıklarını ifade etmişlerdir. Bunda en önemli etkenin ise dersi sevmek olduğunu belirtmişlerdir. Dersten korkma görüşüyle not ortalaması ve cinsiyetin istatistiksel olarak anlamli bir ilişkisi yokken, sınıf seviyesinin anlamli bir ilişkisi olduğu tespit edilmiştir.

5. ÖNERİLER

Bu araştırmada konuyla ilgili sunulabilecek öneriler şunlardır:

1. Klasik Türk Edebiyatı derslerinde öğrencilerin duyuşsal özelliklerinin dikkate alınması öğretimdeki başarıyı yükseltebilir.
2. Öğrencilerin zor olarak nitelendirdiği aruz, edebi sanatlar, metin şerhi ve yabancı kelimelerle ilgili etkinliklerde öğrenci merkezli öğretim metotları tercih edilerek başarıyı arttırmak hedeflenebilir.
3. İçerik olarak zor olan konular lisansın ilk yıllarında değil de öğrencilerin hazırbulunuşluk durumlarının yeterli hâle geldiği üst sınıflarda, aşamalı olarak öğretilir.

KAYNAKLAR

- Aksit, A. ve Arslan, M. (2014). Toplum tarafından divan edebiyatının algılanması üzerine bir araştırma. *Turkish Studies*, 9(3), 133-143.
- Bilkan, A. F. (2006). Liselerde divan edebiyatı öğretimi. *Milli Eğitim, Eğitim ve Sosyal Bilimler Dergisi*, 169.
- Elbir, B. (2015). Orta öğretim kurumlarında görev yapan edebiyat öğretmenlerinin divan edebiyatına yönelik tutumlarının değerlendirilmesi (Manisa örneği). *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(37), 726-733.
- Erol, K. ve Demir, F. (2017). Ortaöğretim Türk dili ve edebiyatı öğretiminde karşılaşılan başlıca sorunlar. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 5(2), 197-212.
- İsen Durmuş, T. (2010). Öğretmek ya da öğretmemek: Shakespeare üzerinden divan edebiyatını yeniden "okumak". *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi* 5, 81-100.
- İspir, M. (2017). Yaşam boyu eğitimin sağlanmasında divan şiiri incelemelerinin değerlendirmeye alınması. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 161-171.
- İspirli, S. A. ve Gülbahçe, A. (2009). Gençlerimiz ve divan edebiyatı öğretimi Erzurum ili örneği. *Turkish Studies*, 4(2), 654-671.

- Karabey, T. ve Özcan, M. F. (2016). 1928-1950 yılları arasında lise edebiyat kitaplarında yer alan divan edebiyatı metinlerinin incelenmesi. A. Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi [TAED] 55, 485-507.
- Karadeniz, A. (2017). Aruz öğretimi üzerine öğrenci görüşleri. Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD), 18(1), 539-554.
- Kırkılıç, A., Korucu, S. ve Kurtlu, Y. (2015). Klasik Türk Edebiyatına ve Klasik Türk Edebiyatı öğretimine ilişkin Türkçe öğretmeni adaylarının görüşleri. EKEV Akademi Dergisi, 19(62), 337-349.
- Kırkılıç, A., Sevim, O. ve Varışoğlu, B. (2011). İlköğretim ikinci kademe Türkçe derslerinde klasik metinlerin kullanımı için model önerisi. I.Uluslararası Türkçe Eğitimi Sempozyumu, Ankara, 425-449.
- Macit, M. (1997). Nedîm Divanı. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Mengi, M. (2006). Divan edebiyatı öğretiminin sorunları ve bazı çözüm önerileri. Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim, 7,(77-78), 16-19.
- Tanpınar, A. H. (2001). 19uncu asır Türk edebiyatı tarihi. İstanbul: Çağlayan Kitabevi.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. (8. Baskı). Ankara: Seçkin Yayınları.